

PISSARRA

Revista d'ensenyança de les Illes - N° 48 Gener 1989

UNA ESCOLA
AL SERVEI
DEL NOSTRE POBLE

II

A. DE RUIZ

**DIRECCIÓ I
CONSELL DE
REDACCIÓ**

Pedro Polo Fernández
Gabriel Caldentey Ramos
Neus Santaner Pons
Mercè Romagosa Ferrer
Tomàs Martínez Miró

PISSARRA

Revista periòdica d'informació de
l'ensenyança de les Illes Balears

EDITA

Sindicat de Treballadors de l'ensen-
yança
de les Illes (STEI)

La revista no s'identifica necessària-
ment
amb els articles que van signats pels
seus autors.

dep. legal.: PM 533-1979

INDEX

UNA ESCOLA AL SERVEI DEL NOSTRE POBLE	
	3
II CONGRÉS STEI	
	4
LES COMPETENCIES EN EDUCACIÓ	
	5
CAPA L'ESCOLA NACIONAL DE LES ILLES	
	7
ACCIÓ SINDICAL	
	8
ENTREVISTA AL SECRETARI GENERAL DE L'STEI	
	11
VALORACIÓ DEL PROCÉS I RESULTATS DE LES ELECCIONS AL CONSELL DEL CEP DE PALMA REALITZADES EL 16 DE DESEMBRE 1988	
	13
AVANÇAT PER A L'ENSENYAMENT, IV CONGRÉS D'UCSTE	
	14
ESCOLA I LLENGUA	
	17
CAPÓ I EL MUSEU PEDAGÓGIC PROVINCIAL	
	20
EL FRACASO DE LAS ELECCIONES A CONSEJO DE CENTRO	
	23
PARLAMENT DE L'ACTE DE PROCLAMACIÓ PREMIS OCB	
	24
PREMIS 31 DE DESEMBRE DE L'OCB	
	26
PROMETEO DE POESIA	
	27
ELECCIONS A CONSELLS ESCO- LARS CENTRES ESTATALS	
	28
TAULA S'ESCRIU AMB "M"	
	29
RECERCA BIBLIOGRAFICA	
	30

**SERVEI DE LLIBRES
ESTRANGERS
LLIBRES DELS PAÏSOS
CATALANS
JOGUINES I LLIBRES
INFANTILS**

Carrer d'en Rubí, 5
Telèfon 71 38 21
07002 PALMA

ESCOLA I LLENGUA

Sovint s'ha discutit, entre sociolingüistes, què és més necessari, si l'escola o els mitjans de comunicació audiovisuals, per a la normalització de l'ús social d'una llengua.

Encara que reconec que aquests mitjans de comunicació són indispensables en el món d'avui, -com pot ser normal una llengua que no té presència diària a la ràdio i la televisió?- si no quedàs més remei que renunciar a una de les dues coses, em quedaria amb l'escola. Perquè si bé és ver que el fet de disposar de ràdio i TV amb programes interessants assegura la comprensió generalitzada de la llengua, difícilment n'impulsarà l'ús actiu. Per més hores que un ciutadà passi davant el televisor, no deixarà de ser analfabet mentre no rebí una ensenyança escolar de l'idioma. I una societat d'analfabets és incapaç d'assegurar la supervivència d'una llengua, a finals del segle XX. Sobre tot si està alfabetitzada en un altra llengua, que substitueix forçosament la pròpia en la relació escrita i en la formació cultural dels individus, i penetra cada vegada més en la relació informal entre ells.

En canvi, l'escola dóna als individus, alfabetitzant-los, la possibilitat de comunicació amb tots els parlants i tots els coneixedors de la llengua, tant els que es troben al seu entorn, com els que n'estan molt allunyats, i tant els contemporanis com els que l'han cultivada en el passat; els dóna també l'instrument idoni per exercir la capacitat creadora i, si la llengua és emprada com a vehicle normal de la seva formació escolar i acadèmica, queda consolidada com a pilar bàsic de la seva cultura i del seu sistema de pensament. Així, l'individu queda vinculat, d'una manera absolutament natural,

a la comunitat cultural de la qual forma part. I és des d'aquesta comunitat, i en aquesta llengua, que farà la seva aportació al patrimoni cultural universal.

Això no vol dir que l'individu hagi de quedar tancat dins els límits de la seva llengua i de la seva cultura, sinó que aquestes han de donar-li una base ferma i una plataforma de projecció cap a altres llengües i cultures. En el món de finals del segle XX, només els parlants de llengües molt esteses, com els angloparlants i els castellanoparlants, tendeixen a quedar tancats en el monolingüisme: un suec, un danès o un holandès -i no parlem d'un suís- és un individu bilingüe, i molt sovint multilingüe. Però aquest multilingüisme reposa sobre la llengua i cultura autòctona, que tots consideren com la seva pròpia.

Ara bé, una societat que no disposa d'una escola que asseguri als seus membres aquesta base cultural pròpia, és una societat d'analfabets, que no està formada per bilingües, sino per **semilingües**, que no posseeixen dues llengües, sinó dues **mitges llengües**: no saben parlar de matemàtiques, o de gramàtica, o de química en el seu idioma, perquè en desconeixen la terminologia científica, i en l'altre no saben parlar de les situacions familiars: allò d'un **techo que ha pasado por ojo** o de la nina que pren cada dia **dos rojos de huevo, porque no tiene talento** o la patrona que amb tota bona fe diu al seu hoste que es declara maltat **pues cuélquese usted!** no són més que casos especialment xocants de la incapacitat de la majoria de mallorquins de parlar amb propietat el castellà a nivell

PAPERS PINTATS I PINTURES
MARCS I MOTLLURES

*Casa
Pomar
Flores*

ARTICLES PER A ARTISTES

Sant Miquel, 77 - Tel. 72 14 83
07002 PALMA DE MALLORCA

col.loquial; i un altre aspecte del mateix fenomen és el d'aquells que **parlen com els llibres** expresant-se en aquest nivell familiar amb un registre estàndard o de nivell formal.

Corregir tot això no és factible des dels mitjans de comunicació: és tasca de l'escola i dels centres d'ensenyament de tots els nivells. L'objectiu irrenunciable de l'escola de les Illes Balears, com de la de Catalunya i la del País Valencià, es formar uns ciutadans amb competència plena en la llengua pròpia del territori: capaços d'entendre-la, de parlar-la i per escrit, i també d'emprar-la, en qualsevol registre i en tota circumstància (no es igual escriure una carta familiar que una instància, un poema o un article científic; ni és igual discutir amb un amic que fer un discurs al Parlament, o una classe a la Universitat), i capaços, per tant, de tenir-la com a primera llengua personal, i de presentar-se com a parlants d'aquesta llengua davant la resta d'Espanya i a l'estranger. Però que tinguin a més uns coneixements del castellà prou profunds per poder-lo emprar també en qualsevol circumstància, tant els de família castellano-parlant com els autòctons: cap mallorquí ha de tenir un coneixement del castellà inferior al que s'aconsegueix amb l'ensenyament monolingüe en castellà -que sovint resultava deficient, perquè s'ensenyava malament, i per tant el podem millorar-. I a més hem d'aconseguir que l'ensenyança de la llengua estrangera que forma part dels programes obligatoris els en doni una capacitat comunicativa satisfactòria.

Això és el que preveu el marc legal vigent -Constitució, Estatut d'Autonomia i Llei de Normalització Lingüística-. I no es tracta d'un pactejament utòpic, sinó d'una fita assolible si és assumida pel conjunt de la nostra societat. No d'una manera immediata, és clar, ni sense esforços i sacrificis. Però molt més fàcilment del que molts creuen, si hi ha una voluntat real d'aconseguir-la per part de tots els sectors socials implicats: ensenyants i ensenyats, i responsables del sistema educatiu

del govern central i de l'autonòmic.

El sector-clau, però, és el dels ensenyants: si ells volen, els pares són fàcils de convèncer; i si la societat ho vol, els obstacles que són inevitables per part d'una administració que durant segles ha estat centralista i uniformitzadora, es van eliminant progressivament.

D'altra banda, donada la situació socio-lingüística, quant a composició i actitud de la població, és essencial que la normalització lingüística del sistema escolar no pugui ser interpretada com una imposició dels qui manen, o de determinats sectors ideològics o socials. Per això és de desitjar que el procés comenci a cada centre per iniciativa del centre mateix: els projectes lingüístics, elaborats per cada

escola en funció de la seva realitat socio-lingüística, han donat a Catalunya molt bons resultats. Evidentment, aquests projectes s'han de fer segons el marc legal vigent, i tendir a accelerar tant com sigui possible la seva plena aplicació, i han de rebre suport de les autoritats educatives -Ministeri i Conselleria de Cultura-, que n'han de fer també el seguiment i l'avaluació de resultats.

Les possibilitats són múltiples: Una llengua com a vehicle d'ensenyament, i l'altra com a assignatura; ús de les dues llengües com a vehicle d'ensenyament, en propor-

cions diverses; doble línia lingüística en un mateix centre; catalanització progressiva des de preescolar avançant curs per curs; etc. Tots els sistemes poden ser bons, mentre no es perdin de vista els objectius que he citat més amunt, i mentre els mestres que apliquin cada programa s'hi sentin personalment i professionalment compromesos. La varietat dels programes fa que la majoria dels ensenyants s'hi puguin dedicar amb la il·lusió que és indispensable perquè no hi hagi frustracions personals i es produeixi, paral·lelament a la normalització lingüística de l'escola, un augment de la qualitat de l'ensenyança i un impuls general de la renovació pedagògica.

Es important que tots els centres es plantegin ja des d'ara l'elaboració dels seu projecte lingüístic per al curs que ve. Però no interessa que ho facin per pressions exteriors, o per complir formalment la Llei de Normalització. Es necessari que hi creguin, en el projecte, i per això cal que sigui el resultat d'una feina conjunta, que tinguin en compte les possibilitats reals d'èxit. Hem de prestigiar les iniciatives renovadores, i hem d'aconseguir que els seus resultats estimulin altres centres a llançar-se a l'aventura, i els alumnes i els seus pares a participar-hi amb entusiasme.

En aquesta tasca, l'STEI i la seva revista poden exercir una important acció impulsora i coordinadora d'iniciatives. Vos ho desig de tot cor.

Aina Moll